

בלבבי משכון אבנה

נקודה מתוך הפרשה

וזאת הברכה

בפרשתן (לג, ז) כתיב, "וזאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה ואל עמו תביאנו ועזר מצריו תהיה". האם מרמז משה רבנו בברכה על כך שליהודה שממנו יבוא משיח צדקנו יצטרפו הפרדות הטובות (רות המואביה ונעמה העמונית) שבאו מצריו של עמ"י?

ביאור מורינו הרב שליט"א

בכח מעשה תמר, אע"פ כן עדין לא האירה מלכות בית דוד, כי צריכה ניצוץ הקדושה שעדין בין האומות, והיא רות המואביה, לזה אמר "ועזר מצריו תהיה" לשון נקבה. גם עזר יורה אל הנקבה, כאומרו (בראשית ב, יח), "אעשה לו עזר כנגדו", עכ"ל. ועיין פנים יפות שזה קאי על עמון ומואב, ודו"ק.

ובהשתלשלות מן התורה, מצוות. צריו של המצוה היא עבירה. וכתב בפנים יפות (פסוק ו), וז"ל, שנהפך לו העבירה לזכות (ע"י תשובה מאהבה שמהפכין זדונות לזכויות), וז"ש "ועזר מצריו תהיה", דהיינו מן צריו שהוא החטא נעשה לו עזר, והוא מטעם כי בהודאתו זוכר את ראובן, כמ"ש (סוטה ז ע"ב) מי גרם לראובן שהודה, יהודה, עכ"ל, עיי"ש.

ומשתלשל לעולם המעשה בפועל, עיין רש"י (על אתר). וכתב הגר"א (אדרת אליהו), וז"ל, "ועזר מצריו" בימי חזקיהו, שלא נעזר כלל בתכסיסי מלחמה אלא ה' עזרו (מלכים ב, יט, לה), עכ"ל. ובפרטות על המלחמה, כתב בהעמק דבר, וז"ל, "ועזר מצריו תהיה", כמ"ש לעיל ואפילו הנוצח וכו', לא ימלט גם הוא מחיצים וקשת, וע"ז אמר "ועזר מצריו תהיה", שיהיה ניצל מצריו בהשגחה פרטית, עכ"ל.

ובעומק, יהודה שורש משיח, סוד הארת אור א"ס, שתולדת מעשיו צמצום. ועל עצם הצמצום אמר "ועזר מצריו תהיה", ודו"ק.

"ועזר מצריו תהיה" (דברים לג, ז), ושורש כל דבר באורייתא. וביאר רבינו בחיי (על אתר), וז"ל, דרשו חז"ל במסכת מכות (יא ע"ב) כל ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר היו עצמותיו של יהודה מגולגלין בארון, מפני הנדוי שקבל עליו, שנאמר: (בראשית מד, לב) "וחטאתי לאבי כל הימים", אמר משה: מי גרם לראובן שיודה יהודה, "וזאת ליהודה", מיד "שמע ה' קול יהודה", מיד עאל אבריה לשפא. ועדיין לא סליק למתיבתא דרקיעא, "ואל עמו תביאנו". ועדיין לא הוה ידע למשקל ולמטרי בשמעתא, "ידיו רב לו". ועדיין לא הוה ידע לפרוקי קושיא אליבא דהלכתא, "ועזר מצריו תהיה" וכו', עכ"ל. והבן כי בשורש 'צריו' אלו - בצריו דתורה, בבחינת מלחמה של תורה, ושם שורש ועיקר "עזר מצריו". עיין חת"ס (במדבר ט, כג).

ושורש כח התורה בישראל משורש בעיקר ביעקב אבינו, "איש תם יושב אוהלים". וכנגדו עשיו, אדום לעומת אדם. וכתב בצרור המור, שפסוק זה כנגד ד' גלויות עיי"ש, וז"ל, "ועזר מצריו תהיה" - בגלות אדום, עכ"ל. והבן שנודע מדברי הזוה"ק, ומבואר בהרחבה בדברי הגר"א, שבגלות אחרונה יהיו הת"ח במיצר בפרט. ועל בחינה זו שהיא גלות כל ת"ח, עוסקי התורה דייקא, אזי - "עזר מצריו תהיה". והבן שיש מיצרים בתוך התורה, בחינת 'בר פלוגתא'. ויש מיצרים מבחוץ, בחינת 'מתנגדי התורה', ואדום בראשם.

ועיקר הארת התורה מכח הנשים, בחינת "תורה חדשה מאיתי תצא". וכתב האור החיים, וז"ל, ואומרו "ועזר מצריו תהיה", פירוש שהגם שהרויח פרץ וזרח